

Utländska journalister på fängelsebesök

Eva Björklund

Medan en långvarig hungerstrejk pågick på USA:s tortyr läger på Guantanamo basen besökte en grupp journalister kubanska fängelser. De kom från utländska medier som AP och BBC men också Kubas egna deltog i besöken på fyra av landets fängelser. De berättar om det stora högsäkerhetsfängelset Combinado del Este men också om mindre inrättningar som i Quivicán och La Lima.

Kubas 200 fängelser har totalt ca 56 000 intagna, dvs ca 500 per 100.000 invånare, en ganska normal siffra i Karibien där fångantalet är relativt högt. Det kan dels jämföras med USA som toppar listan med flest fångar per capita i världen, drygt 700 per 100.000, dels med Sverige som har 70 och hamnar på 44 plats nerifrån.

BBC rapporterar från Combinado del Este om rena men trånga celler för 3 intagna. En intagen, 46-årig Eduardo som är häktad i väntan på rättegång är anklagad för ekonomisk brottslighet. Hans cellkamrat Nelson är nöjd med behandlingen i fängelset men inte med att straffet för innehav av marijuana blir så högt "på grund av landets nolltolerans mot knark".

Nästa anhalt var La Lima, en mer öppen anstalt där många av de intagna deltar i lönearbete. BBC refererar till Francisco som först placerats på Combinado del Este, men sedan överförs till La Lima, efter att ha fullgjort sin

gymnasieutbildning i fängelset.

"Alla försöker få förflyttning hit" säger Francisco. "Den som studerar och arbetar kan förkorta strafftiden". En annan intagen sitter inne för stöld: "Jag har lärt mig läxan och vill komma ut så fort som möjligt."

Granmas reportage handlar mycket om det lönearbete som är en av grundstenarna i Kubas fängelsesystem som "en grundläggande och lagstadgad mänsklig rättighet att kunna arbeta för sitt uppehälle och kunna bidra till familjens". På fängelset i Quivicán tillverkar de plastbehållare för hushåll och industri och möbler. De säljs i butiker runt om i landet

Laazaro Mitchell har jobbat med plasttillverkningen i fyra månader: "Dels kan jag hjälpa min familj, dels får jag arbetspraktik som kan vara värdefull när jag blir fri. Tiden går också fortare när jag arbetar." Lönen beror på hur mycket han tillverkar och på kvaliteten. "Jag tjänar mellan sju- och åttahundra peso i månaden och de sätts in på mitt bankkonto eller till familjen, härinne går vi inte omkring med pengar. De flesta skickar hem sin lön."

Möjligheten att arbeta är efterfrågad. Lazaro fick vänta flera månader innan en plats blev ledig. På 80-talet var det lättare, då lönearbetade 65 procent av fångarna och med stor variation i produktionen med smycken, textilier, trä, plast, möbler med mera. Men den ekonomiska krisen i början av 90-talet när Kuba berövades nästan hela sin utrikeshandel, drabbade också fängelserna med brist på råvaror, maskiner och verktyg. Fortfarande finns en del problem kvar. Beroende på tillgången på råvaror kan sysselsättningsgraden variera mellan omkring 30 och 45 procent. På Combinado del Este är den bara 27 procent.

Förutom tillverkning av byggnadsmaterial, plastprodukter, möbler mm så tar Quivicánfängelset också hand om begagnade kläder - 4 containrar i månaden.

De intagna som lönearbetar har samma rättigheter och skyldigheter som alla andra. Det innebär rätt till pension och sjukpenning. Manesky som arbetade med demontering av bilar på Combinado del Este och skadades vid en olycka förklarar: "Jag fick läkarintyg och sjukersättning under tiden jag inte kunde arbeta och behandling och sjukgymnastik för skadan".

De intagna erbjuds inte bara arbetsträning utan också studier på alla nivåer, även universitetsnivå. Det kan studera under fängelsetiden och få praktik när de kommer ut. Hittills har till exempel 51 intagna tagit sköterskeexamen och 16 av dem har fullgjort sina straff och fått arbeta på sjukhus.

Norberto har utbildat sig som rörmokare och dessutom som snickare och murare, och återfått sitt byggnadsarbete. Han tjänar mellan 800 och 900 peso och känner sig behövd och uppskattad på sitt arbete.

Rosa Maures Prieto, om ansvarar för utbildningen på Combinado del Este säger att de flesta intagna vill arbeta. Hon framhåller hur viktigt det är för återanpassningen i samhället och att var och en får det stöd de behöver av en professionell arbetsgrupp med olika specialiteter. Många av de intagna måste tränas in i arbetslivet för de har inte förvärvat arbetet tidigare. Och arbetsgemenskapen ger dem också annat att tala om än sitt kriminella förflutna.

Källor Cuba Central Team, BBC News, Granma

